

Analgetiká s adjuvantnými látkami – kombinácia analgetík s kofeínom

Thomas Weiser, PhD

Prehľad organizácie Cochrane Collaboration porovnal analgetické účinky bežného analgetika s kombináciou analgetika a kofeínu. Prídavok kofeínu výrazne zvýšil podiel pacientov, ktorí zaznamenali účinnú úľavu od bolesti pri všetkých skúmaných bolestivých stavoch. Autori nezistili žiadne dôkazy závažných nežiaducich udalostí v súvislosti s analgetikom alebo kofeínom.

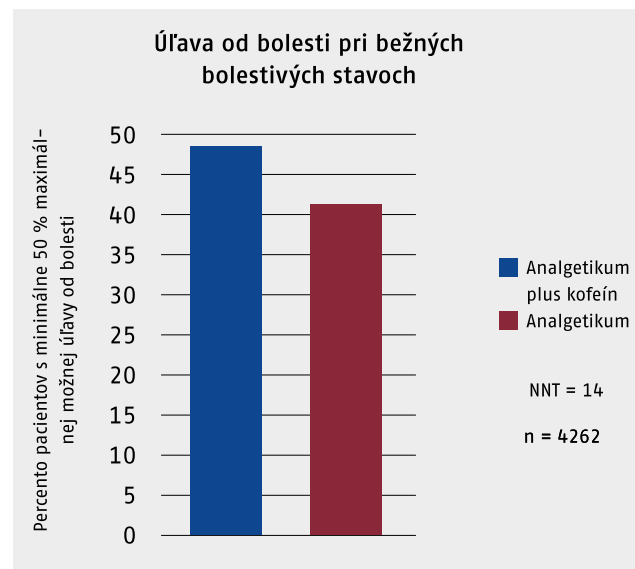
Účinok dávky analgetika plus 100 mg kofeínu zodpovedá účinku približne dvojnásobnej dávky analgetika bez kofeínu. V obvyklých množstvách je kofeín veľmi bezpečný a dobre znášaný. Schopnosť znížiť množstvo analgetika pridaním kofeínu je výhodná v prípade liekov proti bolesti.

Kombinovanie liekov s rôznymi mechanizmami účinku má dlhú tradíciu. Už začiatkom 20. storočia farmakológ Emil Bürgi publikoval práce o cielenej kombinácii aktívnych látok a v roku 1938 napísal nemeckú knihu „Kombinácie liečiv“. Už v tom čase boli na trhu lieky proti bolesti obsahujúce kofeín ako koanalgetikum pridané k analgetiku.

Úľava od bolesti pri bežných bolestivých stavoch

Organizácia Cochrane Collaboration vo svojom článku porovnala analgetické účinky bežného analgetika s kombináciou analgetika a kofeínu [1]. Autori hodnotili 25 štúdií s celkovo 4262 účastníkmi. Pri všetkých skúmaných bolestivých stavoch prídavok kofeínu výrazne zvýšil podiel pacientov, ktorí zaznamenali účinnú úľavu od bolesti (**pozri obrázok 1**):

- 48 % účastníkov hlásilo minimálne 50 % maximálnej možnej úľavy od bolesti po užití kombinácie analgetika a kofeínu (1033 z 2136; rozsah 26 % až 83 %).
- 41 % účastníkov hlásilo minimálne 50 % maximálnej možnej úľavy od bolesti po užití analgetika bez kofeínu (877 z 2126; rozsah 6 % až 66 %).
- Relatívne riziko (RR) pre kombináciu analgetika a kofeínu bolo 1,2 (95 % IS 1,1 až 1,3) a počet pacientov vyžadujúcich liečbu (NNT) bol 14 (9,9 až 24).

Obrázok 1: Pri všetkých skúmaných bolestivých stavoch prídavok kofeínu výrazne zvýšil podiel pacientov, ktorí zaznamenali účinnú úľavu od bolesti

Úľava od bolesti bola ešte výraznejšia v prípade migrény alebo tenznej bolesti hlavy

Positívny účinok na zníženie bolesti bol ešte väčší pri posudzovaní bolesti hlavy (migrény alebo tenznej bolesti hlavy):

- 33 % účastníkov hlásilo minimálne 50 % maximálnej možnej úľavy od bolesti po užití kombinácie analgetika a kofeínu (242 zo 740; rozsah 25 % až 83 %).
- 25 % účastníkov hlásilo minimálne 50 % maximálnej možnej úľavy od bolesti po užití analgetika bez kofeínu (172 zo 763; rozsah 21 % až 43 %).
- Relatívne riziko (RR) pre kombináciu analgetika a kofeínu

bolo 1,3 (95 % IS 1,1 až 1,5) a počet pacientov vyžadujúcich liečbu (NNT) bol 13 (8,3 až 34).

Taktiež existoval zjavný rozdiel v pooperačnej bolesti, kde bol pozitívny účinok na úľavu od bolesti 60 % oproti 51 %.

Ako ovplyvňuje pridané množstvo kofeínu účinok?

V posudzovaných štúdiách sa kofeín pridal ako koanalgetikum v dávkach 50 až 260 mg. Vo väčšine štúdií sa použil prídavok kofeínu 100 až 200 mg na dávku. Len jedna štúdia skúmala rôzne množstvá kofeínu pridaného k 200 mg dávke ibuprofenu. Táto štúdia preukázala rovnaké výsledky, ako boli zaznamenané v iných štúdiách: dávky kofeínu 65 mg alebo menej nepreukázali lepší analgetický účinok, zatiaľ čo dávky 100 až 200 mg viedli k výrazne účinnejšej úľave od bolesti. Toto pozorovanie sa tiež odráža v dávkovaní súčasných štandardných kombinovaných prípravkov, ktoré väčšinou obsahujú 100 mg kofeínu.

Ako dobre znášané sú tieto kombinované prípravky?

Autori tohto prehľadu 25 štúdií Cochrane Review nezistili žiadne hlásené vážne nežiaduce udalosti v súvislosti s analgetikom alebo kofeínom. Z toho dôvodu dospeli k rovnakému záveru ako Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA), ktorého hodnotenie považovalo škodlivý účinok prídania kofeínu k analgetiku za nepravdepodobný – za predpokladu, že sa dodrží odporúčané dávkovanie.

Zhrnutie

Analgetiká s kofeínom účinnejšie zmiernujú akútnu bolesť ako analgetiká bez kofeínu bez preukázania relevantného zvýšeného rizika vedľajších účinkov!

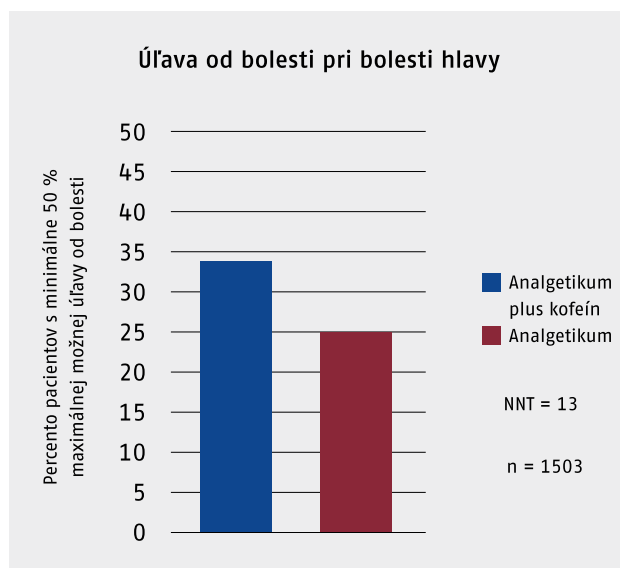

Figure 2: Caffeine-containing analgesics also showed greatly improved pain relief in relation to headache.

Literatúra

1. Derry CJ, Derry S., Moore RA. Caffeine as an analgesic adjuvant for acute pain in adults, 2014. doi: 10.1002/14651858.cd009281.pub3.

Konflikt záujmov: T. Weiser je zamestnancom spoločnosti Sanofi.

Zverejnenie: Medicínsky text a publikácia financované spoločnosťou Sanofi Aventis Deutschland GmbH.

Informácie o rukopise

Predložené dňa: 23. november 2020

Prijaté dňa: 1. január 2021

Zverejnené dňa: 16. august 2021